

Na povratku z Miklavževega sejma

Stari Miha je imel na vogalu šolskega poslopja stojnico s sadjem, ki jo je izmed vseh šolarjev najbolj občudoval Kolarjev Pavel. V šolo in iz šole grede je stal po četrť ure pred krasno razloženim sadjem ter ogledoval vsak sad posebej. Jabolka so bila rdeča ko velikonočni pirhi; toda v drugem zaboju so se zopet svetila rumeno in Pavlu se je zdelo, da so kakor rumena piščeta, ki so prilezla iz jajc. Razne vrste jabolk so bile označene z napisi: tirolska, avstralska, kalifornijska in druga. Ko je Pavel zamišljeno prebiral imena teh daljnih krajev, mu je bila glava polna divnih predstav. Na Tirolskem so ledeniki in divje koze, si je mislil. V Kaliforniji je zlata ko kamenja in v Avstraliji poskakujejo po tratih kenguruji kakor pri nas kobilice.

Medtem ko je opazoval jabolka, je videl v duhu pred seboj ledenike, zlato in kenguruje. Vse, kar je prodajal stari Miha, je bilo Pavlu neznanstvo vseč; prav posebno pa še kokosov oreh, v katerega je bil naravnost zamaknjen, a se ga še dotakniti ni smel. Samo enkrat se je še bolj približal, da bi ga malo pocukal za njegove lase, pa je že mahnila težka Mihova roka po njem. Takrat je zardel od ogorčenja, obenem pa je sklenil, da hoče na vse pretege varčevati, da si bo lahko kupil zaželeni sadež.

Štedenje za revnega dečka ni lahko. Toda Pavel je bil vztrajen, zato je kmalu dočakal dan, ko je imel

v žepu dvanajst dinarjev. Mahnil jo je kar naravnost k stojnici starega Mihe. »Koliko stane tale?« ga vpraša, kažoč na toliko občudovani kokosov oreh. Staremu Mihi se ni niti ljubilo vzeti pipe iz ust, da bi odgovoril. »Koliko?« ponovi Pavel. »Dobro te poznam,« naposled vendarle zagode stari, »vedno ogleduješ in oprezaš, a nikoli nič ne kupiš!«

Da bi si vendar pridobil malo zaupanja, je posegel Pavel v žep in porožljaj z denarjem. Miha pa je zamižal na eno oko, vzal pipo iz ust in mu zmagoslavno rekel: »Kokosov oreh stane pri meni dva in dvajset dinarjev.« Pavel ni kar nič več rožljaj z denarjem; zagledal se je v visok dimnik ter se polagoma odstranil, noge pa so mu bile kakor zvezane. Začel je premišljevati, kaj bi ukrenil. Najprej se je spomnil matere. Ne, te ne more prositi, saj sliši vsak dan, da je uboga vdova, ki mora štediti in zopet štediti, in ki ne sme po nepotrebnem izdati nobenega dinarja. Kako neki bi si upal omeniti kokosov oreh, ko je bilo komaj za knjige, zvezke in podplate na čevljih. Imel je še strica, a s tem je bilo še slabše. Če je le omenil denar, je že začel stric z dolgim govorom, kako težko je življenje, da bi že vendar bil deček samostojen in kaj zaslužil, ter tako dalje. V tolažbo je smel stricu po cigarete in dobil za to pet in dvajset par.

Pavel je premišljeval, kje bi dobil še deset dinarjev, ki mu manj-

kajo. To je pač že vsota, ki je človek ne najde na cesti kar vsak dan. V tistem trenutku pa mu je nova misel šinila v glavo. Poskočil je od

ob pol petih bom že lahko na postaji pri brzovlaku. Tam bom povprašal izkušenega Janeza za svet in potem...»



veselja, da mu je odskočila tudi šolska torbica s knjigami vred in je zarožljaval drobiž v žepu. »Kakor kenguruj sem,« je zadovoljno pohvalil samega sebe. »Kokosov oreh, le počakaj, še danes boš moj!«, in zopet je skočil čez kup peska, ki je ležal ob cesti.

Opoldne pri kosilu je lagodno premišljeval o svojem načrtu in se zadovoljno smehljajal. Šlo mu je na smeh, čeprav krompirjevi žganci niso bili njegova najljubša jed. »Šolski pouk traja do štirih popoldne —

Popoldne po šoli je stekel domov kakor veter. Samo šolsko torbico je vrgel na klop, pa je bil zopet na cesti. Na vso moč je tekel proti kolodvoru. Ko je došel na cilj, mu je srce tolklo od divjega teka, pa tudi od napetega pričakovanja. Janez, njegov veliki sošolec, je bil kakor nalašč prvi, ki se je zadel vanj. Bil je učenec petega razreda in je ob prostem času pomagal nositi prtljago. »Pozdravljen,« ga je nagovoril Pavel čisto moško, kakor, da bi tudi on imel že štirinajst let,

ne pa šele deset. Toda Janez ga je komaj pogledal in mu ni nič odgovoril. Šele po dolgem času je vprašal prav milostno: »Koga pa prav za prav čakaš?« Pavel je zardel in srce mu je pričelo močno biti. »Nikogar ne čakam,« je hitro odvrnil. »Sem tukaj tako kakor ti,« je odgovoril in njegova lica so zažarela. Sedaj pa ga je pogledal Janez tako zaničljivo kakor zjutraj stari Miha. »Včasih je prav malo dela, in to kar je, ni za majhne dečke kakor si ti!« mu je rekel. »Majhne dečke,« je še enkrat ponovil in ga pogledal od nog do glave, toda Pavel se ni dal oplášiti. »Koliko se pa zasluži?« je vprašal.

Janez je postal stvaren in rekel resno: »To je tako: če neseš prtljago domačinu, dobiš en dinar za aktovko, dva dinarja za kovčeg, pa še pravijo, da si nesramen. Tujec pa, ki gre v hotel, ti da za majhno aktovko pet dinarjev, za kovčeg pa celo deset.«

»Deset dinarjev!« je navdušeno vzkliknil Pavel, »hura!« Sedaj je imel samo še eno željo. Da bi stopil iz brzovlaka lepo oblečen gospod, kateremu bi lahko nesel kovčeg. V tem je dospel brzovlak. Najprej je izstopil neki gospod brez prtljage; imel je le lahko torbico, ki jo ponavadi nese vsak sam. Nato so prišle gospe in gospodične s kovčegi; toda čakale so jih hčerke in služkinje, ki so jim hitro pobrale prtljago iz rok. Za temi je izstopil starejši gospod. Bil je lepo oblečen, imel je suknjo s kožuhovinastim ovratnikom, v rokah pa je držal kovčeg, ki je bil ravno tak, kakršnega si je predstavljal Pavel. »Jaz bi lahko nesel vaš kovčeg,« se je urno po-

nudil in pri tem ves žarel od veselja. Toda ni še do konca izpregovoril, ko je že priskočil Janez, ga krepko odrinil in zagrabil za prtljago. Pavla pa je oplázil z zaničljivim pogledom. Ta je vtaknil roke v žep in bilo mu je kaj neprijetno pri srcu. Kokosov oreh, ki je ves čas plešsal pred njegovimi očmi, je naenkrat izginil. Kakor bi ga bil odpeljal brzovlak, ki je pravkar odpihal. S težkimi nogami je odšel Pavel s kolo dvora in nič več ga niso veselili kengurujevi skoki. Tedaj je zaslišal za seboj neko sopihanje in težke korake. Ozrl se je in zagledal staro, slabotno ženico, ki ga je ravno došla, a ni mogla več naprej. Obraz je imeia ves razoran od gub, in lasje, ki so ji gledali izpod rute, so bili razmršeni od vetra. Ravno tako si je Pavel, ko je bil še manjši, predstavljal čarovnico.

»Ali bi mi pomagal nesti moj težki nahrbtnik, mali?« je vprašala, ko je zopet prišla do sape. V tem nahrbtniku je vse, kar prinašam z miklavževega sejma. Mislila sem, da ga bom lahko sama prenesla, pa me je napadla moja stara bolezen — naduha, ko sem stopila iz vlaka.«

Starka se je smejala s svojimi upadlimi usti in revica je bila tako čudna videti, da bi bil Pavel najraje zbežal. »Samo do vogala te-le ceste mi nesi, dečko!« je zopet prosila. »Tam služi moja hči, ki mi bo potem pomagala domov.« Pavel ni bil nič kaj pri volji, da bi ji pomagal. Lepo oblečenemu gospodu bi bil rad nesel kovčeg, toda tej starki nahrbtnik? In gospod bi mu bil gotovo dal deset dinarjev, starka pa najbrž ne misli na plačilo. »Ne vem — —, če

bom mogel« je zajecjal in pri tem poškilil na oguljeni nahrbtnik, ki je ležal na fleh. »Če neseva vsak za en jermen,« je prosila ženica, »bo morda šlo. Kaj ima človek od sejma,« je tarnala, »ako mora nazadnje ostati na cesti.« Zopet je težko zadihala in dušljivi kašelj jo je napa del iznova.

»Morda bom pa le lahko sam nesel,« je rekel Pavel. Kar naenkrat mu je bilo čudno pri srcu, ko je gledal ubogo, tresočo se ženico. Naprtil si je nahrbtnik, ki ni bil lahek, težko je nesel in nekaj trdega ga je ves čas dregalo v hrbet. Izprva ga je jezilo, da se je dal pregovoriti, toda kmalu mu je jelo postajati tako prijetno pri srcu, da se je prijazno ozrl po ženici, ki je capljala za njim.

»Ali ti ni pretežko, dečko?«, ga je zopet ogovorila in prijela za nahrbtnik, da bi bil lažji. »Prav nič,« je odvrnil Pavel. Toda na mostu se je moral malo odpočiti. »Da še mi ne prepoti čepica,« se je opravičeval. Kašljajoča ženica pa je vzela svojo ruto, mu snela čepico ter mu obrisala čelo, ki je bilo navzlic mrazu čisto potno. Nič več ni bila videti kakor čarovnica. »Priden dečko si,« ga je hvalila, ko sta zopet nadaljevala pot. »Tako sem si želela, da srečam nekoga, ki bi mi pomagal nesti; če človek nekaj zelo želi, se ta želja navadno izpolni. Takrat po-

maga ljubi Bog.« — »O ne, ni vedno tako!« je odločno odvrnil Pavel. »Tudi jaz sem si danes tako zelo želel nečesa, a želja se mi ni izpolnila.« Starka je molčala. Od daleč se je že videla hiša, v kateri je služila njena hčerka. In ko je Pavel odložil nahrbtnik, so se mu tresle noge od utrujenja.

»Hvala ti, sinko moj!« je dejala ženica in ga pobožala po licih. »Nisi vajen nositi težkih bremen, kaj?« »Ne!« je odgovoril skoro boječe. »Nič ti ne morem dati v zahvalo, ker si mi pomagal,« je menila žalostno. Pavel je že hotel oditi, a starka ga je prijela za rokav: »Denarja ti ne morem dati, morda ti napravi kaj drugega veselje. Sklonila se je čez nahrbtnik, posegla vanj s svojo nagubano roko in...

Pavel bi bil skoraj naglas zaukal od veselja. Ženica je privlekla iz raztrgane vreče krasen kokosov oreh, ki je bil še mnogo večji in lepši kakor oni starega Mihe. Dala mu ga je v roko in rekla: »Na, tu imaš, ostal mi je na sejmu, vse druge so pokupili otroci.«

Pavel je stal nekaj časa kakor prikovan. Nato je veselo zavriskal. Minil ga je ves trud in zopet je lahko poskočil kakor kenguruj. Skočil je čez nahrbtnik, ki ga je izprva tako težil, potem pa naredil tako neizmerno srečnega...

PO PRAVICI...

**Za marljivost,
dobre rede
vam Miklavž
napolni sklede.**

**Kdor pa v šoli
ni za rabo,
parkelj da mu —
kolerabo**

**in neznansko
dolgo šibo:
z njo bo zdravil
svojo hibo!**